

Factsheet

Wachttijdenonderzoek Kinderopvang

Q4 2022 – Q4 2023

Maart 2024

Colofon

Ontwikkeld door
Significant Public

In opdracht van
het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Introductie

De beschikbaarheid van kinderopvang van goede kwaliteit is cruciaal voor ouders die (meer) willen werken. De afgelopen jaren zijn er steeds meer signalen dat de beschikbaarheid van de kinderopvang onder druk staat, met name door de personeelstekorten in de sector. Het is voor ouders moeilijk om een plek op de opvang te vinden. Het is van belang om hier een objectief beeld van te krijgen en te zien hoe de wachttijden zich meerjarig ontwikkelen.

Het doel van deze monitor is om inzicht krijgen in de (ontwikkeling van) wachttijden in de kinderopvang in Nederland in de periode 2023 - 2025. Hiermee kunnen we signaleren hoe de wachttijden zich ontwikkelen en waar mogelijke knelpunten bestaan of ontstaan in de beschikbaarheid van kinderopvangplaatsen.

Wat is het verschil tussen wachtlijsten en wachttijden?

In deze monitor maken wij de wachttijden en niet de wachtlijsten inzichtelijk. Deze keuze heeft bepaalde voordelen, maar ook beperkingen. Wachtlijsten hebben als nadeel dat veel ouders dubbel op wachtlijsten voor kinderopvang staan (ouders schrijven zich veelal in bij meerdere opvanglocaties en staan daarmee op meerdere wachtlijsten). Ontdubbelen hierin is ingewikkeld, zeker met de huidige privacyregels. De verwachting is dan ook dat uitgaan van wachtlijsten leidt tot een beeld dat de totale drukte overschat. De wachttijd is pas bekend op het moment dat een kind geplaatst is. Zolang een kind op de wachtlijst staat is het niet mogelijk om de huidige wachttijd mee te nemen omdat dit per definitie een onderschatting is (het kind is nog niet geplaatst). In dit onderzoek is daarom ervoor gekozen om de wachttijd te onderzoeken. Om de wachttijd te berekenen hebben we gebruik gemaakt van twee datums.

- De wensdatum: De gewenste plaatsingsdatum. Dit is de datum waarop de ouder graag opvang wil starten.
- De plaatsingsdatum: De datum waarop het contract ingaat. Dit is de datum waarop het kind recht heeft op opvang.

De wachttijd hebben we gedefinieerd als het verschil tussen deze twee datums voor een betreffende weekdag waarbij gebruik hebben gemaakt van de registratiesystemen van kinderopvangorganisaties en gastouders.

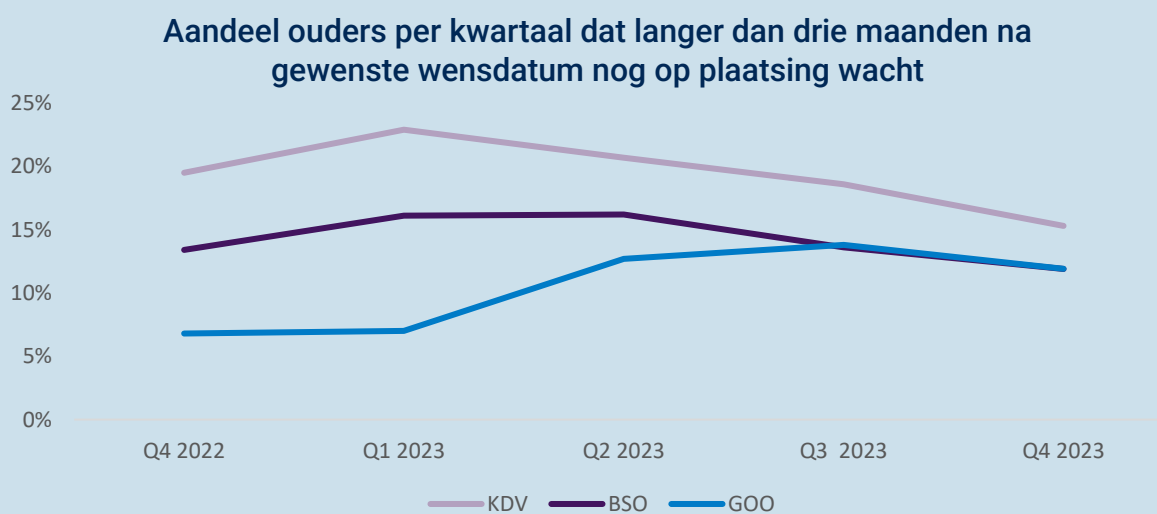
Meer informatie over de consequenties van deze definitie en een volledige onderzoeksverantwoording kunt u vinden in de bijlage.

De wachttijden bij de kinderopvang zijn gemiddeld het grootst bij de kinderdagverblijven

In de onderstaande figuur staat de wachttijd per kwartaal per type opvang weergegeven. De wachttijd is uitgedrukt als percentage ouders dat langer dan 3 maanden na de gewenste plaatsingsdatum heeft moeten wachten voordat zijn/haar kind is geplaatst.

- Het aandeel ouders dat meer dan 3 maanden wacht voor een plek op een kinderdagverblijf is het eerste kwartaal van 2023 gestegen tot bijna 23%. Vervolgens is dit aandeel elk kwartaal gedaald tot 15% in het laatste kwartaal.
- Het aandeel ouders dat meer dan 3 maanden wacht voor buitenschoolse opvang kent eenzelfde patroon als voor kinderdagverblijven. Er is sprake van een stijging in het eerste kwartaal van 2023 van 13% tot 16%. In Q2 van 2023 stabiliseert dit en vanaf Q3 is sprake van een daling tot 12%.
- Voor de gastouderopvang is sprake van een andere trend in het aandeel ouders dat langer dan 3 maanden wacht op een plek. In de periode van Q4 van 2022 tot Q3 van 2023 is sprake van een stijging van 7% tot 14%. Ook hier is sprake van een afname in Q4 2023 tot 12%.

KDV wachttijd van minimaal 3 maanden
Percentage van de ouders
Q4 2023 - Q4 2024

18,8%

BSO wachttijd van minimaal 3 maanden
Percentage van de ouders
Q4 2023 - Q4 2024

14,0%

GOO wachttijd van minimaal 3 maanden
Percentage van de ouders
Q4 2023 - Q4 2024

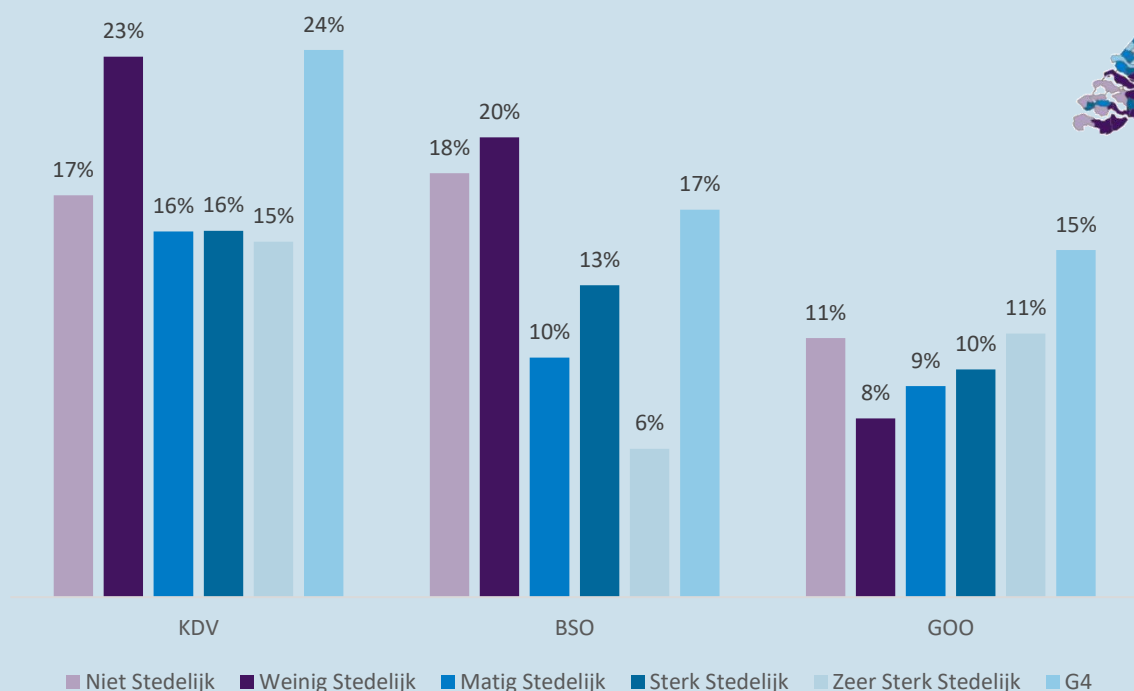
10,1%

De stedelijkheidscategorie van een gemeente heeft invloed op de wachttijd

De [stedelijkheidscategorie](#) van een gemeente is een classificatie van CBS waarbij gekeken wordt naar het aantal adressen per km². Het CBS maakt een onderscheid in vijf klassen van Niet stedelijk (bijvoorbeeld Aa en Hunze) tot Zeer sterk stedelijk (bijvoorbeeld Amstelveen) die wij in dit onderzoek hebben aangevuld met een extra klasse 'G4'. De G4 omvatten de vier grootste gemeenten. In de onderstaande figuur staat de wachttijd per stedelijkheidsklasse per type opvang weergegeven.

- Bij Kinderdagverblijven is het aandeel ouders met een wachttijd van 3 maanden of meer het grootst bij weinig stedelijke gemeenten en de G4. De gemiddelde wachttijd bedraagt daar 23%. Dit is 5 procentpunt hoger dan het landelijk gemiddelde.
- Bij de Buitenschoolse opvang is de groep ouders met een wachttijd van minimaal 3 maanden met 20% ook het grootst bij weinig stedelijke gemeenten. Met 6% van alle ouders is deze groep het kleinst bij zeer sterk stedelijke gemeenten.
- Bij de gastouderopvang is de groep langwachtende ouders in de G4 het hoogst. Deze groep is 5 procentpunten hoger dan het landelijk gemiddelde.

Aandeel ouders per stedelijkheidscategorie dat langer dan drie maanden na gewenste plaatsingsdatum nog op plaatsing wacht

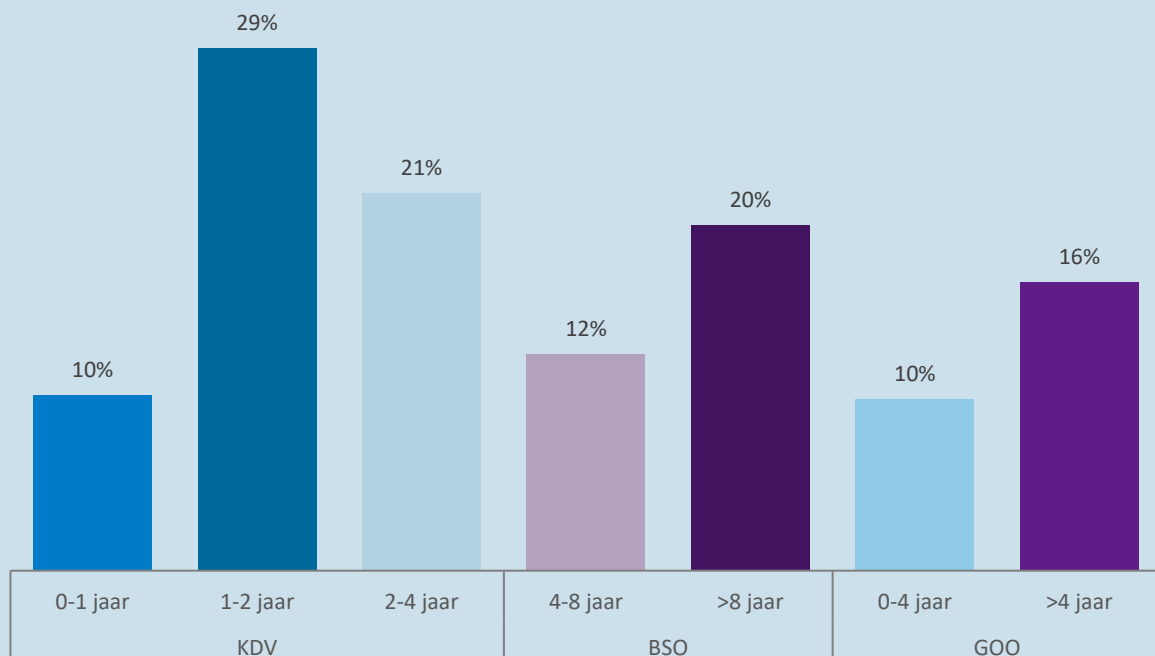

De wachttijd voor kinderen in de leeftijd van 1-2 jaar is het grootst

In de onderstaande figuur wordt de wachttijd per leeftijd op het moment van plaatsing per type opvang weergegeven. Hierbij is uitgegaan van de leeftijd dat het kind heeft bij de daadwerkelijke plaatsing.

- De groep ouders met een wachttijd van minimaal 3 maanden is het grootst voor kinderen in de leeftijd van 1 tot 2 jaar bij kinderdagverblijven.
- De groep ouders met een wachttijd van minimaal 3 maanden is het kleinst voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 1 jaar bij kinderdagverblijven. Hierbij dient opgemerkt te worden dat bij deze leeftijdsgroep kinderen pas vanaf 3 maanden worden geplaatst en dat bij een langere wachttijd de kinderen op de plaatsingsdatum soms niet meer in deze leeftijdscategorie vallen.
- Bij de buitenschoolse opvang is de groep ouders met een wachttijd van minimaal 3 maanden voor kinderen ouder dan 8 jaar 8 puntprocenten groter dan bij kinderen tussen 4 en 8 jaar.
- Bij de gastouderopvang is het aandeel ouders met een wachttijd van minimaal 3 maanden 6 procentpunten hoger voor de groep schoolgaande kinderen, dan voor de groep kinderen tot 4 jaar.

Aandeel ouders per leeftijdsklasse van het kind bij plaatsing dat langer dan drie maanden na gewenste plaatsingsdatum nog op plaatsing wacht

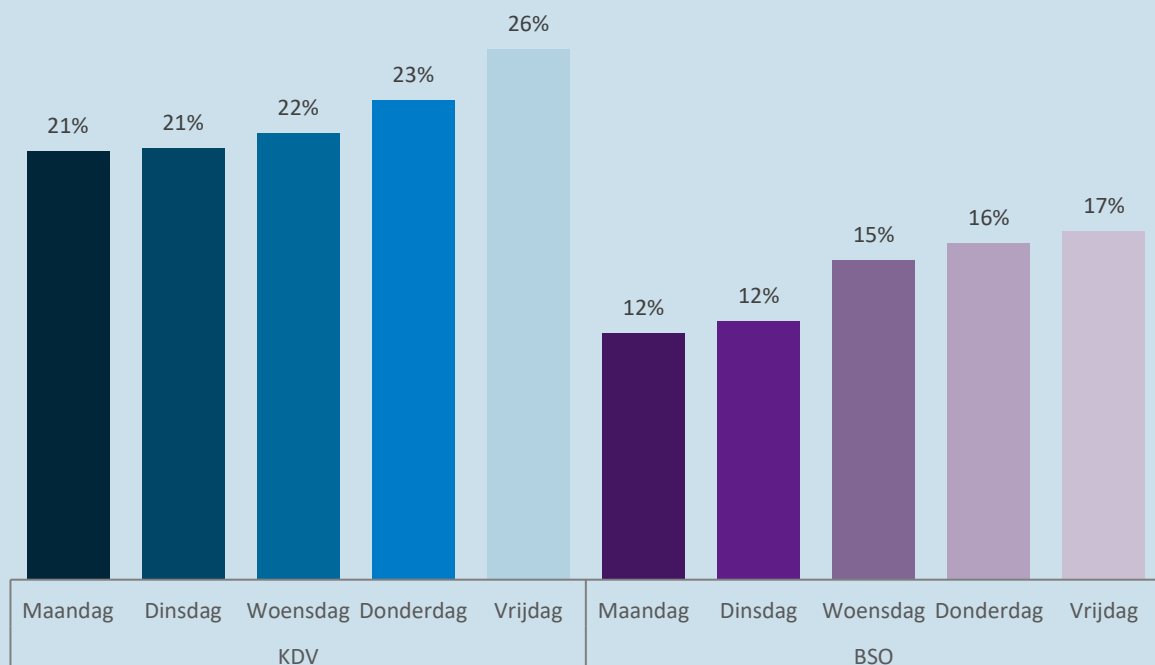

De wachttijd per dag loopt op gedurende de week

In de onderstaande figuur staat de wachttijd per weekdag voor de kinderdagverblijven en de buitenschoolse opvang weergegeven. Bij de gastouderbureaus bevatten de registratiesystemen van de wachttijden geen weekdagen, waardoor deze informatie ook niet opgenomen is in de monitor.

- Voor zowel de kinderdagverblijven als de buitenschoolse opvang zijn de maandag en de dinsdag de beste dagen, met de minste wachttijd. De vrijdag is voor beide typen opvang de dag met de meeste wachttijd.
- Het aandeel ouders dat langer dan 3 maanden wacht op een plek op een kinderdagverblijf, varieert van 21% op de maandag en dinsdag, tot 26% op de vrijdag.
- Het aandeel ouders dat langer dan 3 maanden wacht op een plek op de buitenschoolse opvang, varieert van 12% op de maandag en dinsdag tot 17% op de vrijdag.

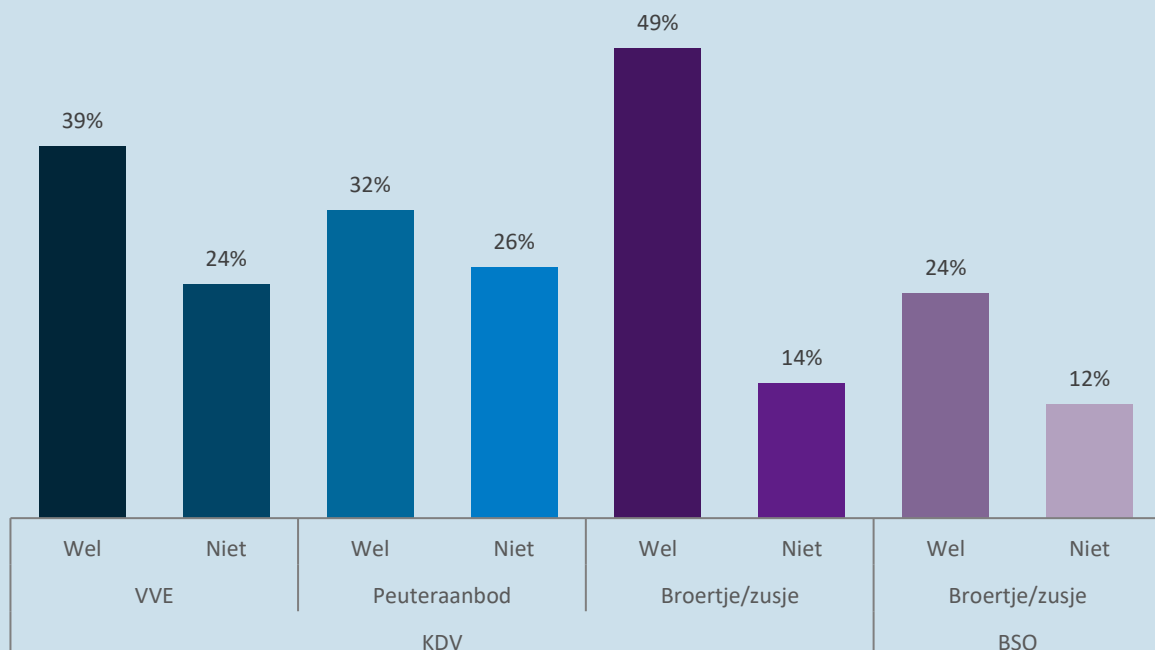
Aandeel ouders per weekdag dat langer dan drie maanden na gewenste plaatsingsdatum nog op plaatsing wacht

Mogelijke voorrangregels hebben geen of een tegengesteld effect op de lengte van de wachttijd

- Ouders van kinderen met een Voorschoolse- en Vroegschoolse Educatie indicatie (VVE) wachten vaker langer dan 3 maanden op plaatsing bij de kinderdagverblijven (peutergroepen) dan ouders van kinderen zonder een VVE-indicatie. Deze groep is 15 procentpunt groter.
- Bij ouders met kinderen die gebruik maken van het Peuteraanbod* is de wachttijd vaker meer dan 3 maanden dan bij ouders met kinderen in dezelfde leeftijdscategorie (2-4 jaar) zonder peuteraanbod. *Als een kind niet in aanmerking komt voor opvang met kinderopvangtoeslag of voorschoolse educatie dan is er vanuit de gemeente een gesubsidieerd peuteraanbod voor een aantal (korte) dagdelen per week.
- Bij de kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang is de groep ouders met een wachttijd van minimaal 3 maanden van een kind met een broertje/zusje op dezelfde locatie aanzienlijk groter dan de wachttijd van een kind zonder een broertje/zusje op dezelfde locatie.

Aandeel ouders per 'voorrangregel' dat langer dan drie maanden na gewenste plaatsingsdatum nog op plaatsing wacht

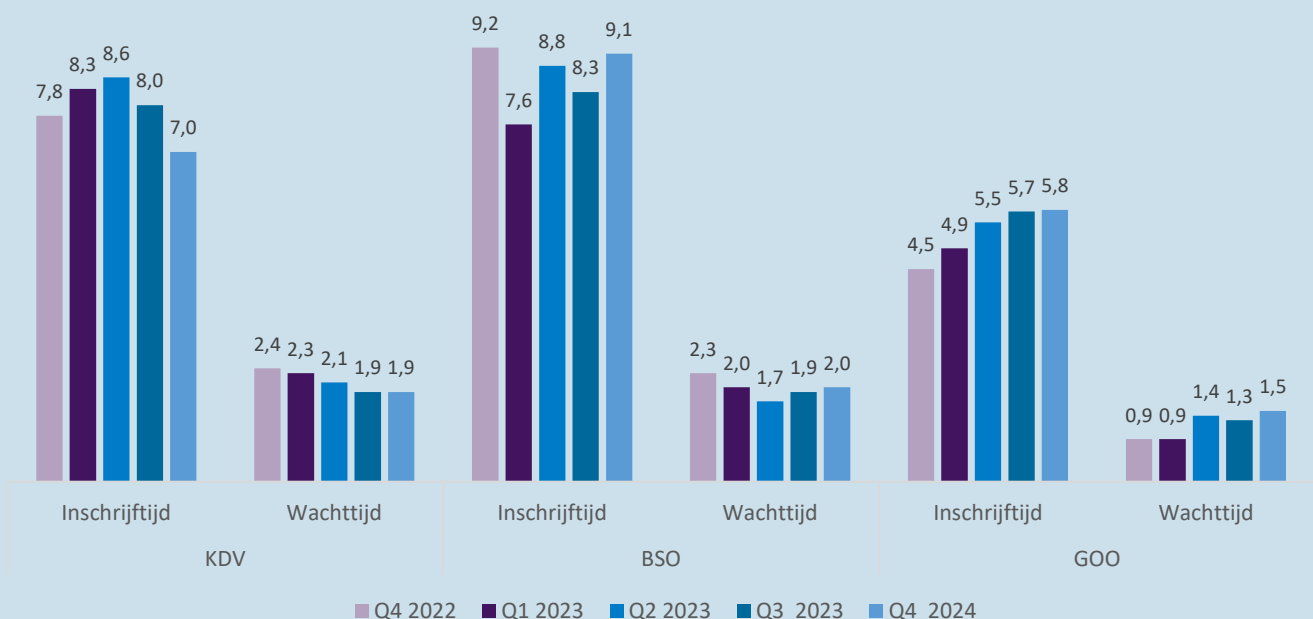

Inschrijftijd versus wachttijd

In de voorgaande hoofdstukken staan diverse doorsneden van de wachttijden. Bij de wachttijd wordt gekeken naar het verschil tussen de wensdatum en plaatsingsdatum op een betreffende weekdag. Op deze pagina wordt de wachttijd vergeleken met de inschrijftijd. Bij de inschrijftijd wordt gekeken naar het verschil tussen de inschrijfdatum en plaatsingsdatum.

- De inschrijftijd is gemiddeld een factor 4 groter dan de wachttijd:
 - Ouders schrijven hun kinderen gemiddeld tussen 6 maanden voor de gewenste plaatsingsdatum in bij de kinderdagverblijven en de buitenschoolse opvang.
 - Ouders schrijven hun kinderen gemiddeld 4 maanden voor de gewenste plaatsingsdatum in bij gastouders.

Gemiddelde inschrijftijd en gemiddelde wachttijd in maanden per kwartaal

Welke data is gebruikt voor dit onderzoek?

Voor de meting tot en met Q4 2023 doen 18 kinderopvangorganisaties mee, met 1140 locaties en 27.871 kinderen. Voor de gastouderopvang is informatie opgevraagd van gastouders die bij twee grote gastouderbureaus waarbij ongeveer 2.500 gastouders zijn aangesloten.

Alleen data met een plaatsing tussen 1 oktober 2022 - 31 december 2023 zijn geselecteerd, dit is de onderzochte periode. De monitor wordt vervolgens jaarlijks vernieuwd in het vierde kwartaal van het betreffende jaar. Bij de vernieuwing in jaar t wordt data van Q1 van jaar t-1 tot en met Q4 van jaar t toegevoegd aan de monitor.

Meer informatie over de steekproef en een volledige onderzoeksverantwoording kunt u vinden in de bijlage.

Bezoek het dashboard voor extra inzichten

De monitor is uitgevoerd door Significant Public in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Naast dit monitorrapport is ook een dashboard ontwikkeld waarin de gebruiker zelf kan inzoomen in de in deze rapportage getoonde grafieken. Het dashboard is te benaderen via de volgende link:

<https://www.wachttijdenkinderopvang.nl/>